

Amikor a müezzin ujból megszólal Budán...

Az öreg királyi Buddát, a törökök és mohamedán világ egykori legendás Budáját paragrafusokkal és hidakkal hiába kapcsolják az élelmesebb, zürzavarosabb és idegesebb ifjú testvér Pesthez, sok tekintetből máig külön budai élet él, máig meg vannak a maga külön budai hagyományai és — érdekei... Ennek a rajtözködő életnek, ezeknek a zománcos hagyományoknak és a pesti oldalról leginkább meg nem értett, sőt elmellőzött budai, továbbmenőleg országos magyar érdekeknek a feltárója, szószólója, őrizője, a budaiaknak a hajdani „Egyetértés” lepedőnyi formátumában hetenként kétszer megjelenő jó öreg „Budai Napló”. Ezt a Budáról és a budaiaknak készült családias

is szívesen beszélgetném még, aki az Afgánföldön, a „Királyok temetőjében”, a föld legtitokzatosabb, legóriásibb elzárt temetőjében, a gyilkolásra kész dervisek felemelt töreitől körülzártan a csizvok kölapokról, beírt sziklafalakról és egyéb emlékekről betűzgette és olvasta az ezredévek előtti magyar ősmúltak a feledésben elmohosodott szentséges nagy titkait...

— Én magyar vagyok!... Engedjétek meg tehát, hogy az én királyaim szent emlékezetének hódolhassak! — A dervisek gyilkonyt a „magyar” név felemelésére lehanyatlott „megyer”-névvel, mely többé ide visszaterelni ne merészeljen, csupán bizonyossággal szolgáló rajzait, felvételeit s jegyzeteit szedték el... A „Királyok temetőjéből” sza-

jövő évi mekkai nagy hadzs (zarándoklat) alkalmából is már sok előkelő muzulmán Budára várnak.

A székesfehérvári püspök és a zirci apát, mint a mohamedánok egyházi patronusai

A köznyelv és a közhit „pogánynak” mondotta, tartotta — a magyar föld török megszállása idején — a muzulmán. Holott a mohamedánok nemcsak egy-istenhívők, hanem az Isten egyik prófétájaként „Jézus” is tisztelik. Külön Mária-kultusz is van náluk. Jézus anyjának is tisztelői. A „Koran” ötödik sűrőfája meglepőleg előírja azt is, hogy „a mohamedán hitközségeknek lehetnek keresztény előjárói olyanok, akik jóakaratúan a muzulmánok iránt. Csak éppen egyházi funkciót nem végezhetnek”. Így történt meg ezután, hogy a török-hódoltság idején a székesfehérvári püspök és a zirci apát patronusai voltak a budai mohamedán egyházközségnek. Nem szóvirág azért, amikor a magyarországi mohamedánok a mostani budai muzulmán egyházközség megalapításakor a „keresztény testvérek” megértésére hivatkoztak. Ezek a budai egyházközséget megalapító derék muzulmánok rá is utalvák a testvér magyar nemzet jóindulatú támogatására, mert leginkább mindnyájan szűkössorsú kereskedők, kertészek, iparosok, munkások.

A budai török főpap magyar rokonsága és egyéb érdekességek

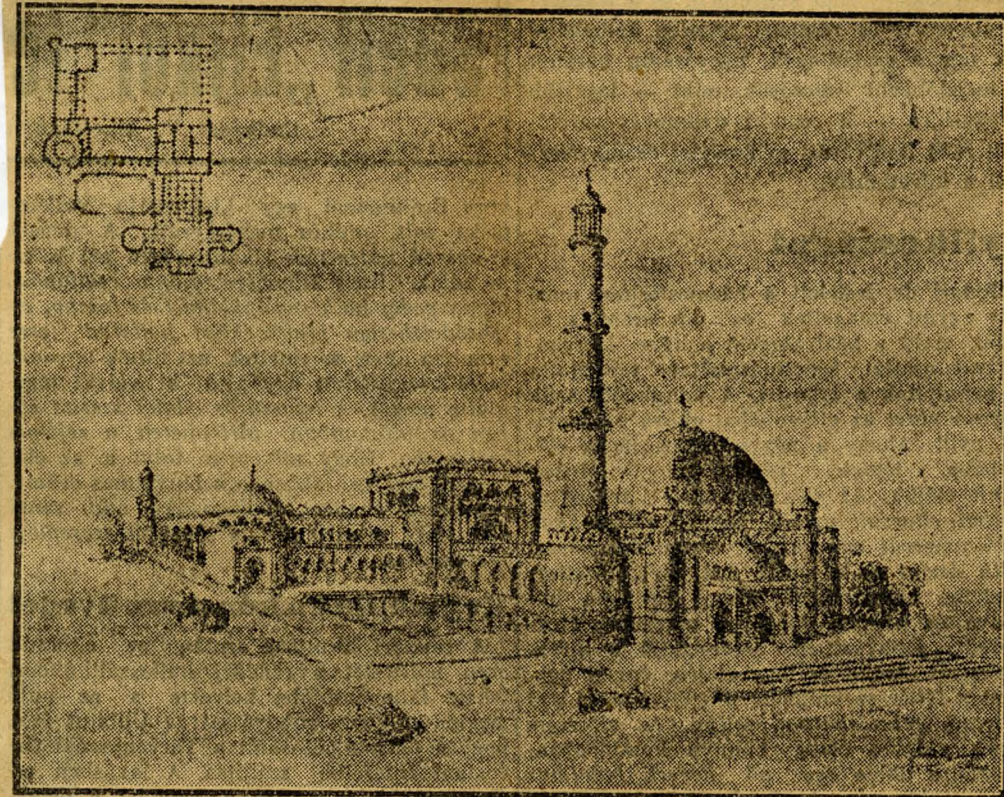
Husszein Hilmi bég, effendi a budai vezető török főpap kiváló tekintélyű, nagy tudású és európai műveltségű muzulmán főpapi ember. A hajdani váraljában, a budai „Bellevue”-szállodában lakik. Magyarul jól beszél, hiszen előkelő magyar rokonsága van. A felesége Berzeviczy-lány, Berzeviczy Albert-né, a Magyar Tudományos Akadémia elnökének a nővére. Családja, a Dürics-család, az ősi birtokos bosnyák bég-családok közül való.

Mint császári és királyi katonai „tábori főpap” a közös császári és királyi hadseregnek tisztelt tagja volt. Egyidőben a bécsi-ujhelyi katonai akadémiának is tanára volt. A muzulmánok között olyan renkívül a népszerűsége és a tekintélye, hogy messze földről jönnek hozzá tanácsait kikérni... Husszein Hilmi, a budai mufti vár, a budai vallásközség kiépítésének nagy feladata, egyrészt Budának főbucsujáró-helyé avatásával, amit a szerbek-től kiüldözött legfőbb mohamedán főpap, az Olaszországban tartózkodó „reiszu-ulema” megígért, másrészt a keleti gazdag testvériségnek, mint Bhopal begumja, India leggazdagabb mohamedán fejedelem-nője, a budai szenthelyhez és hamvaiból felujult budai egyházközséghez kapcsolásával... Terve vették ideiglenesen — ameddig a Rózsadombon a Suppinger Ferenc műépítész által tervezett s a magyar-mohamedán kulturális nemzeti pályázatán első díjat nyert „Gül Baba”-mecsét és mohamedán főiskola fel nem épül — a rózsás szent Gül Baba sírjánál a szenthelyet övező, Wagner építész-féle háromtornyu villa egyik tornyának magasabbra emelését, minaretszerű kiépítését, amelynek erkélyéről azután a müezzin a vallási törvények által előírt és meghatározott időszakokban, háromszor arabs nyelven, negyedszer pedig magyarul éneklő világgá majd az „egy igaz Isten” dicsőítő szent áldást... Ezt a nagyszerű hangú „müezzin” is megtalálták már. Szintén magyar polgár. Boszniából hozták fel; mert jelenleg ott él... Nem tartozik ugyan a „buduni” magyar muzulmán vallásközség dolgához, én azért mégis csak megkérdeztem a jó öreg „Budai Napló” érdemes szerkesztőjét:

— Kedves bátyám! Bizonyára azt is tudod, hogy a Gül Baba sírját övező, négy-sarku romantikus rózsadombi kastélynak miért van csak három tornya?! — Buza-virágkék szemét rámelette s még ennyit mondott ráadásul a legrégebb magyar szerkesztő:

— Azt jövedőltek Wagnernek, hogy meghal, ha a negyedik tornyot is felépíti! — Óh, milyen kincses, kedves, rejtelmes ez a mi szép öreg Budánk! A „müezzin” beleillik abba az egyik toronyba...

Móricz Pál.

A budai rózsadombi Gül Baba-mecsét. (Suppinger Ferenc műépítész tervezete.)

lapot huszonnyolc éve alapította és máiglan szerkeszti Budapest egyik legrégebb szerkesztője: Virág Béla. Amint most a budai török dolgok és budai muzulmán egyházközség alapítása ügyében a Bors-utcai barátságos szerkesztőségben felkerestem a magyarországi muzulmán érdeklőségeknek is ezt a hivatalos szerkesztőjét, hallgattam a közbeszólt emlékezők fűszereivel ízesített, édesített s a meggyőző tűzével meggyőző hévvel átmelegedett lelkes beszédét, — szinte kísértésbe estem, hogy beszéljen a garibaldista Horváth Gyuláról, kinek politikai tudósítója, a lángeszű székely mérnök, ditrói Puskás Tivadarról, Edison legbizalmasabb feltaláló társáról, kinek a Telefon Hírmondónál, a Rádió ősenél szerkesztője volt, hogy emlékezzen a Tóth Kálmántól alapított, Vadnay Károly által oly nagy népszerűsége emelt s talán az egész világon mindmáig egyetlen irodalmi és művészeti napilapról: a „Fővárosi Lapok”-ról, amelynek az akkor még ifjú poéta Virág Béla bátyánk utolsó szerkesztője volt... A megértetlenül és felejtetten elmúlt, az Angliában és Keleten annál inkább számon tartott nagy orientálistáról, Némethy (Némety) Károly barátjáról

badon bocsátották a budai tudóst, hogy idehaza tessen el őt a közöny és a meg nem értés...

Ez a Kelet, a Némethy Károlyok, atyafi-ságos, rokon keletje régesrég büvökörebe vonzotta a poéta Virág Bélát, a Buda érdekeit, előbbrehaladását néző és tapasztalt, lelkes szerkesztő meg Buda-Budun régi török emlékeit, hagyományait mind mélyebbről megismerve, ráeszmélt és ezt programjává tette, hogy a „buduni” muzulmán emlékek és az egész Keleten elterjedt legendák révén — magyarországi török emléktárgyak, a budai híres török fürdők, a szent Gül Baba sírja stb. — kellő kiépítéssel és megszervezéssel Budára vonzhatnánk ismét Kelet muzulmánjait, legkivált a kincses előkelőségeit. Szóval: a budai fűrdőügy és az idegenforgalom emelése is ráindították, hogy a Keleten és a keleti népek között otthonos László Zoltán barátja és munkatársával kapcsolatot keressenek és előkészítsék a magyarországi budai magyar muzulmán egyházközség megalapítását, ami a „Magyarság” jelenléte szerint vasárnap törvénytörvényesen is történt.

Ki is volt hát az a Gül Baba?

A Rózsadombon nyugvó muzulmán szent-ről: Gül Babáról inkább legendákat ismer és mesélget a magyar köztudat. Emlékeznék, hogy nagyon jószágos szentéletű, bölcs szerzetesember volt. Legszívesebben kertészkedett és a rózsákkal foglalkozott, a „rózsák atyja” nevezete is eme nemes kertészkedő munkája után maradt fenn. Holott Gül Baba a csendesen kertészkedő, a rózsálgató szelidén ápolgató bölcs, nagy tudós szerzetesnél jóval több volt... A szultánok óriási birodalmának és az egész muzulmán világnak egyik Nyugatra, a buduni-örvára küldött leg-nagyobb diplomátája volt. Az inkább harcos és katona budai basák mellé rendelték ki tanácsadóul. Ez a szentéletű papi ember különös szeretettel és megértéssel szíven viselte a magyarság ügyeit s amíg Budán Gül Baba élt, sok egyetlenkedéstől, erőszakoskodástól visszatartotta a hirtelenmégű török vezéreket. Emellett olyan rendkívüli szolgálatokat tett a szultáni világbirodalomnak és a keleti muzulmánoknak, hogy midőn meghalt a szentéletű nagy ember, Muztafa császár személyesen eljött a budai temetésre és a Gül Baba koporsójának egyik rudját maga is fogta és vitte a „szent”-nek mai sírhelyéig...

Ezt a budai muzulmán szentet, ezt a rózsadombi szent sírhelyet nem felejtették el, mindmáig a legtisztább becsüléssel tisztelik a világ összes muzulmánjával s mivel Magyarországon 1500-nál több muzulmán magyar állampolgár él, törvényeink alapján megvalósíthatóvá vált a budai magyar muzulmán egyházközség megalapítása Gül Babának dicsfényétől s a messze muzulmán világokig körülsugározottan. Még azzal a nagyobb, világraszóló vágyódással és elgondolással is alálapozták azt, hogy Nyugat szívéhez közel és a „müezzin” vérellen regés földjén Gül Baba buduni sírja, Mohammed próféta Mekkája és Medinája mellett, a több mint 300 millió muzulmán világ harmadik nagy zarándokhelyévé avatassák, aminek a „rózsás-szent” tisztelésében már századok óta megvan az alapja, most pedig már a budai muzulmán egyházközség megalakulásával a lehetősége is... A szerb megszállók ugyanans elűzték Boszniából az európai muzulmániség legfőbb egyházi fejedelmét, Hadzsi Mehmed Dzsamaludin szarajevói reiszu-ulemát, Ferenc Józsefnek nagyon megbecsült és sokszor kitüntetett valóságos belső titkos tanácsosát. Jelenleg Olaszországban él, mint a Duce-nak, Mussolininek vendége, de kilátásba helyezte, hogy ha a magyar mohamedánok budai egyházközsége megerősödik, akkor kész Budára költözni és Budun, Gül Baba sírját a világ minden muzulmánjához intézett „fetva”-val fő-bucsujáró helyé nyilvánítani... Egyébként a

Leventeegyesületek

A magyar színműirodalomnak minden termékét a legolcsóbban megszerezhetők a „Magyarság” kiadóhivatalánál. Budapest VI., Aradi-utca 8.

Szindarabok:

- A nyugta Vidám falusi történet, 1 felv. P 1.—
- A pataki diák, 1 felv. — — — — — P 80
- A penészfűrés, Belyár-történet, 1 felv. — — — — —
- Kottával együtt — — — — — P 2.20
- Pétör a B-listán. Kiváncsi történet, 1 f. P 1.—
- Százaság. Falusi történet, 1 felv. — P 1.—
- Szép Salamon Sári. Parasztréfa, 1 felv. — 1.—
- Táncos Feri fogsága. Cigánytréfa, 1 f. P 1.—
- Testamentom. Lovásár. Két parasztréfa, 1 felv. — — — — — P 1.—
- Tiszta dolog Szent a béke. Két parasztréfa, 1 felv. — — — — — P 1.50
- Tóth Lidi. Színmű, 1 felv. Kottával együtt P 1.60
- A trombitás. Parasztréfa, 1 felv. — P 80

bronz- és márványrögzítések, állólámpák, falikarok a legversenyképesebb áron csakis VILÁGITÁS RT., VII., Erzsébet-körút 41.